

Mindegy. A zeneköltő képzetében a tárgyi átlényegülések saját érzéseinek ovidiusi pillanatai.

Németh Tamás éppen ezeknek az apró remekműveknek az előadásával fogal-

mazta meg önmagának a következő feladatot: Schumann zongoraműveinek zsűrsorra tűzését. Reméljük, a közönségnek nem kell sokat várnia.

TÓTH SÁNDOR

BALANCHINE

Az orosz eredetű és évtizedek óta Amerikában működő George Balanchine: a balett költője.

A táncművészet és annak legérettebb színpadi formája, a balett a legutóbbi időkig úgy szerepelt, mint a zene függvénye, képi kíséret a zenei nyelv közölnivalójához. Balanchine-nek sikerült, amiről a tánc rajongói csak ábrándoztak, hogy önállósította a balettet. Fölcsérelte a tánc és zene viszonyát: a zenének adott alárendelt szerepet, hogy kíséretül szolgáljon költői látomásainak érzékeltetéséhez. Sőt még tovább is ment. Elérte, hogy a néző ne csupán a tánc szemgyönyörködtető látványában keresse műélvezetét. Hiszen ő maga a főszereplő: a balett, rendeltetése szerint, megindítja benne — fogékonyságához, képzelőerejéhez képest — a magabaszállás gondúzó folyamatát; képeket, érzéseket, és legmagasabb fokon meditációra, gondolatmentes absztrahálásra való igényt ébreszt.

Balanchine balettjei táncszimfóniák, és ahogy a zenei remekművek titka a kitűnő zenekar hű tolmácsolásában rejlik, úgy az ő táncszimfóniáinak, egyfelvonásos balettjainak lenyűgöző hatása csak akkor valósul meg, ha a táncár minden tagja kivétel nélkül tudásának és hivatásának magaslatán áll és tökéletes együttműködéssel, a legjobb kifejezőeszközzel, fegyvelmezett és átszellemült testével szolgálja a karmester ihletett intésére a szerző látomásait.

Balanchine termékeny alkotóművészetének különböző korszakaiból három balettja, a Szerenád (Csaikovszkij zenéjé-

re), az Apollo (Sztravinszkij zenéjére) és a C-dúr szimfónia (Bizet tizenhét éves korában komponált művére) került operaházunkban Patricia Neary betanításában, remeklő tánckarunk tökéletes tolmácsolásában előadásra.

A Szerenád korai és máig egyik legnépszerűbb remekműve. Egyes táncosoknak, különvált csoportoknak, az egész tánckarnek leleményes, minden zenei frázissal teljesen azonosuló, kápráztató gyönyörűséggel váltakozó mozdulat-szárnyalása. Mindvégig friss, pillanatokra sem lanyhuló, az érdeklődést feszült figyelemmel lekötő, az idő múlását elfeledtető táncszimfónia.

Még teljesebb, még igézőbb, időrendben ugyan később keletkezett, de már így is harmincéves kompozíciója a C-dúr szimfónia, eredeti címén: Kristálypalota. A díszletek, a kosztümök és a tündöklő libegés álomszép valósága, mint az est fénypontja szinte kábulatba ringatta az ámuló közönséget. A néző valóban a szédítő szépség „kristálypalotájában” érezhette magát; a négy tétel — három gyors és egy lassú — valóban mesebeli varázserővel bájолhatta el. Éreznie kellett, hogy a legősibb művészet, a tánc mélységesen vallásos ihletésű.

A középső darab, az Apollo kissé ki-zökkentett az álombeli szemlélődésből, már a címe miatt is cselekményhez kötődött és a figyelmet minden kiválósága ellenére is önkéntelenül megbontotta, szétzilálta — ki-kinek ismeretel, tájékozódása és képzelete szerint — a mítosz világában.

HAITS GÉZA

FELLINI SATYRICONJA

A szokásosnál is nagyobb késéssel jutott el hozzánk Fellini 1968-ban forgatott, s 1969-ben a Velencei Fesztiválon bemutatott filmje. Megelőzte a bemutatott a későbbben készült *Bohócok* (1970), *Róma* (1971) és az *Amarcord* (1973) vetítése.

A megkésített premiernek talán egyedül a kritikus látja hasznát, amikor tárgyat nemcsak a megelőző, hanem a következő művekkel is szembeítheti. Különösen azért válik jogosulttá a korábbi és későbbi filmekre való hivatkozás, mert a Satyricon-t Fellini maga tekinti alkotói pályája fordulópontjának: „Régi modoros-